

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

§. 1. Illegitimi sunt irregulares.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

ea Religione conversi illa ferte solent, tunc enim non defert, ut Clericus, sed ut Monachus, uti etiam, qui illum percutit, in excommunicationem incidit, non quia percutiat Clericum, sed quia Monachum. Plus aliquid addit Sanch. l. 7. conf. d. 59. sed non omittatur Tancr. 2. p. 7. q. mor. num. 25.

§. III. Quis dispenset in irregularitate ex Bigamia?

1. Minus recte non nemo putavit, posse quidem Summum Pontificem in reliquis generibus Bigamiae dispensare, non tamen in vera.

Minus, inquam, recte, siquidem in omnibus potest, quia omnes humano, seu Ecclesiastico iure sunt introductae. Legatur S. Th. in addit. 3. p. 2. q. 6. art. 5. & Val. 1. d. 7. q. 19. p. 3.

2. De Episcopo autem habet tria. Primò, Is non potest dispensare cum verè, vel interpretativè Bigamis (excipe, quod dicam n. 5.) ad ordines Sacros suscipiendos, similitudinariè (semper intellige ex rationabili causa, & in ordine ad oves suas.) Ratio est, quia posterius conceditur Episcopis in iure, C. Sanè Sacerd. de Cler. Coniug. C. Qui clerici, vel vocantes. Lege Sanch. l. 7. mar. d. 86. d. n. 10. Barbof. de pot. Epif. Alleg. 49 Sayr. de cens. l. 6. c. 6. n. 10. non vero illud prius.

3. Non ergo si qui postum prædictum Valentiam putantem, posse Episcopum cum Bigamis veris, vel interpretativis dispensare quoad usum Sacrorum Ordinum, non postum, inquam, quia refragantur iura, præsertim cap. Lector. diffinit. 34.

4. Secundò, Idem tamen Episcopus potest dispensare cum Bigamis cuiuscunque generis ad receptionem Ordinum Minorum, & ad eorundem usum. Ita colligo ex dicto cap. Lector. & habetur à Sanchez loc. cit. num. 11. Dian. p. 4. tr. 2. ref. 61. Sayr. loc. cit. cap. 6. num. 11. aliisque Scio autem ab aliquibus, ut Castrop. de cens. l. 6. p. 8. d. 18. Layman. lib. 1. tr. 5. p. 5. cap. 6. putari probabilibus, non posse, quoad receptionem, & concedi dumtaxat, quoad usum. Sed profecto satis est, sententiam nostram esse probabilem.

5. Tertiò, Idem Episcopus potest cum suis Bigamis dispensare in omni irregularitate, quæ proveniat ex delicto occulto. Ita colligitur ex universalis Decreto Tridentini, sess. 24. cap. 6. de Reform. per quod conceditur Episcopis potestas dispensandi in omni irregularitate, quæ provenit ex delicto occulto, præter homicidium voluntarium.

irregularitatem, de qua nobis est sermo, id est esse impedire ad suscipiendos, exercendosque Ordines, atque ad acquirenda Ecclesiastica Beneficia, non vero in Ordine ad successiones in bonis temporalibus. Hæc constant ex iure, C. Ex lit. de filiis Presb. Lege etiam Sanch. l. 9. mar. d. 38. Gib. c. 3. q. 1. & Doctores passim.

3. Porro omnes illegitimos, sive naturales, sive spurios esse in iure, C. Quando d. 24. cap. 1. de filiis Presb. Lege Gloss. in cap. 3. de filiis Presbyter. Irregularis, atque adeo arcendos ab Ordinibus, eorumque usu, atque à Beneficiis, ac iurisdictione Ecclesiastica, nimis est tritum. Rationes congruentiæ fuere tris: Ordinis reverentia, Paterni criminis detestatio, & ut ab imitando patre filij detererentur.

Illegitimitas ignota.

4. Si quis autem illegitimus ignarus impedimenti bona fide Ordines suscipiat, licet ob ignorantiam inculpabilem non peccet, illos suscipiendo, tenebitur tamen, ut primum de impedimento advertit, tum à susceptorum exercitio, tum ab aliis Ordinibus suscipiendis abstinere, donec dispensationem legitimè obtineat. Pia tamen Ecclesia illud voluit, ut Arg. C. Nisi cum prid. de Ren. huic dispensatio non negaretur.

Quod si cognoscens suum impedimentum suscipiat dictos Ordines mala fide: peccabit mortaliter, & pari modo abstinere à susceptis, & suscipiendis multo magis obligabitur.

5. Quæres. Is illegitimus sive suscipiens Ordines, sive iam susceptis utens mala fide, præter peccatum, inciditne in aliam irregularitatem, quasi proveniente ex violatione suæ irregularitatis, per quam prohibebatur ab ordinibus suscipiendis, & exercendis?

6. Respondeo cum Avil. de censur. p. 7. d. 3. dub. 11. concl. 2. Sayr. de cens. lib. 6. c. 10. n. 30. Bonac. de cens. disp. 7. q. 2. p. 3. n. 10. non incurrere aliam irregularitatem (quicquid aliqui satis pæci astrant in oppositum) quia irregularitas non est censura, ex cuius violatione oriri possit alia irregularitas, ut supra iterum me dixisse, memini.

Quare merito ex Rebuffo docent Il. cc. Sayrus, & Bonacina; illegitimus, qui celebravit v. g. ante dispensationem suæ illegitimitatis, satis esse, ne in posterum peccet, ut dispensetur solum in dicta illegitimitate, vel per subsequens matrimonium inter suum Patrem, Matremque eo modo, quo mox dicemus, evadat legitimus, nec enim opus habet dispensatione circa irregularitatem ortam ex tali celebratione, cum per dictam celebrationem nullam contraxerit irregularitatem.

Illegitimitas probabilis.

7. Qui ita habet probabiles rationes, imò, & probabiliore, se esse illegitimum, ut tamen habeat similes rationes probabiles, se esse legitimum ex doctrina universalis alibi data, poterit sequi probabiles hæc rationes sibi faventes, nec se, ut irregularem reputare, nisi fortè tanta sit probabilitas contraria, ut obsecuet probabilitatem legitimitatis, iuxta dicta c. 5. §. unic. n. 33.

Illegitimitas dubia.

8. Qui se illegitimum esse, negativè dubitat, debere adhibere diligentiam moralem ad indagandam veritatem, antequam suscipiat, vel exerceat ordines ex doctrina communi scimus omnes, & ante adhibitam eiusmodi diligentiam debere se, ut irregularem tenere, omnes item scimus; qui enim non vult de veritate cognoscere, ex dolo se agere, nimis clarè demonstrat.

9. Solum igitur questio esse potest. Primò, an dum querit sine fraude veritatem, possit exercere suos ordines quos fortè habet, quasi utens illis, quos bona fide, ut supponimus, suscipit, & nunc possidet.

Secundò,

CAPUT XVII.

De Irregularitate ex defectu Natalium.

§. I. Illegitimi sunt irregulares.

1. Illi hoc defectu Natalium laborant, qui sunt illegitimi. Horum autem duplex est classis, quantum ad nos pertinet. Alij enim sunt nati ex Parentibus, inter quos potest legitimum intercedere matrimonium, puta, utriusque solutus, atque hi appellantur filij naturales. Alij vero qui vocantur spurij, sunt ij, inter quorum Parentes non potest matrimonium legitimum intercedere, quales sunt illi, qui laborant aliquo impedimento matrimonii dirimente.

2. Ad hanc posteriorem Classem spectant nati ex coniugibus, quorum alter, vel uterque post consummatum matrimonium de consensu alterius emisit solemne Votum Castitatis in Religione, vel de pari consensu Ordinem Sacrum suscepit. Votum (dixi) solemne, nam, si uterque, vel alteruter emisit simplex Castitatis Votum, eorum filius legitimus est. Non est autem inutile notare, hos filios ex prædictis coniugibus, sive Profecis, sive Ordinatis in Sacris, solum esse illegitimos quoad

Secundò. Quid post adhibitas diligencias morales, per quas non potuit suam dubitationem expellere: potuerint, ut legitimum, atque adeo irregularitate carentem se gerere?

10. Ad hoc postcrius Respondeo, affirmativè, cum Azor. *part. 1. lib. 2. cap. 19. quæst. 7. Dina part. 4. tr. 2. ref. 59.* Coninch. *de Sacr. d. 18. dub. 12.* Menoch. *de præsumpt. lib. 6. præsumpt. 54. num. 20.* Merolla *l. 1. d. 3. c. 3. num. 258.* quia, ut supra vidimus, solum in facto homicidii debet quis in dubio se Irregularitatem tenere, non vero in aliis materiis. Vide, quæ dixi *lib. 1. in Decalog. cap. 3. §. 7. V. Legitimus.*

11. Ad illud prius, testibus Vasq. Covar. Tolet. quos citat, sequiturque G. Hurt. *de irreg. d. 2. diff. 17. n. 56.* Regin. *lib. 20. tr. 2. c. 78.* communis opinio tenet, se, dum de veritate querit debere, ut illegitimum, atque adeo, ut irregularitatem tenere, quia posset occurrere, quod inveniat, se verè illegitimum, atque adeo irregularitate affectum, celebrare. Verum ego legentibus considerandam offero doctrinam Caramuelis, *lib. 2. Theol. Moral. à num. 142 §. quæst. lib. 1. in Decalog. c. 3. §. 7. V. Matr. n. 4.* attuli, dicentis: conjuges bona fide tales, superveniente dubio de impedimento dirimente, interim, dum veritatem exquirunt, non privari facultate, quam bona fide possident, donec moraliter certò constet de impedimento. Videat ergo Lector, an id etiam in casu nostro affirmare possimus, quod idem cogitandum indicavi supra universaliter *c. 3. §. unic. n. 27.*

§. II. Qua ratione Dubitatio de illegitimo Natali removeatur.

1. **Q**ui natus est ex conjugata, præsumitur legitimus, nisi contrarium clare appareat, siquidem possidet tunc, esse filium ex matrimonio, is enim in Jure. *Quia Mater, ff. de in jus voc. filius est, quem nuptiæ demonstrant, & in dubiis, ut notat Menoch. de arbit. casu 89. n. 40. & de præsumpt. lib. 6. præsumpt. 53. n. 3.* Mascard. *de prob. conf. 788.* Merolla *l. 1. d. 3. c. 3. n. 274.* aliique, semper præsumitur id, quod honestum est.

2. Rursus natus ex conjugata, cujus matrimonium sit invalidum ob aliquod impedimentum, sed tamen, vel uterque, vel etiam solus unus ex conjugibus inierit bona fide matrimonium, natus, inquam, ex tali conjugata filius, est legitimus, *C. Ex tenore qui filii sint legit. C. Cum inter C. Prælatum, C. quod nobis eod.* Latè Sanch. *lib. 8. de matr. d. 34. à n. 46.* quia ob bonam fidem, saltem unius ex Parentibus, Ecclesia, quasi venerando faciem illam externam matrimonii, noluit filios ex eo natos reputare illegitimos.

3. Idque verum etiam, pendente lite de validitate matrimonii, & dum parentes, præcepto judicis, essent interim separati, & etiam si postea illud matrimonium declaratur fuisse invalidum. Ita Jura, *C. Ex tenore qui filii sint legit. & DD. ut Sanch. loc. cit.* Giurba *ad consuetud. Mess. l. 1. c. 1. Gloss. 4. n. 61.* Maiolus *de success. leg. p. 1. q. 7.* Campan. *in divers. dub. 11. c. 13. à n. 140.* At tamen, sicuti hic reputatur filius legitimus, sic Parens reputandus sit legitimus Parens, ita, ut v. g. ejusmodi filio succedat, &c. negat Sanchez *loc. quem lege.*

4. His tanquam certis præhabitis, tria sunt ad Natalium veritatem expiscandam diligenter expendenda. Primò, Rumor, seu fama. Secundò, Testimonium Parentum. Tertiò, Tempus Nativitatis filii.

Rumor, seu Fama.

Vbi.

De Expositis, Remissivè.

5. Si, cum sis filius conjugatæ, adsit Fama contra tua Natalia, legitimum te pronuntio, nisi aliud addatur. Ratio est, quia Rumor, & Fama nihil probant contra ju-

stum possessorem, nisi aliis administratis adjutoribus, tu nunc possides, esse filium ex nuptiis, atque adeo esse legitimum. Si verò ignorentur tui parentes, vel ex his alter, vel sis expositus, tunc majorum vim contra te habet fama, sed tamen non tollit omnino dubium contra te sola, donec aliæ fortiores superveniant conjecturæ.

De Expositis, si quid scire amplius cupis. Legisti nostri *Dec. c. 3. §. 7. V. Legitimus.*

Testimonium Parentum.

6. Non teneris fidem habere, teste Hentio, *lib. 3. c. 1. num. 10.* Sayr. *de cens. lib. 6. c. 10. n. 37.* Ver. Quarta l. Joann. Præp. *de irregul. q. 5. dub. 16. n. 12.* Marti. affirmati, te esse illegitimum, etiam si morti proxima iuraveris, neque teneris habere fidem utrique parenti. Ita Alvar. in *C. per tuas, n. 4. de prob. ubi Glossa V. judic. & per Azor. in manu. de irreg. d. 2. p. 2. c. 6. num. 11.* ubi respondetur ad *c. Transmissa qui filii sint legit. allatum contra nos à Sanch. mox citando, si idem asserant quicquid dicant Sanch. *cens. d. 50. §. 4. num. 7.* & Filiuc. *tr. 19. n. 144. §. 141.* nisi asserantur aliæ conjecturæ, probationesque, quæ essent, si mater probaret, vel tu scires, eam contra veritatem esse cum adultero, & Maritum graviter elio habuisse, vel, si pater ostendat, tempore, quo tu filium conceptus fuisti, se longè à Patria abfuisse, vel similia. Ratio datæ doctrinæ est, quia cum his administratis contra moraliter redditur tui natalis macula, at sine his super prævalere possit legitiui matrimonii, atque adeo tua pura nativitas.*

7. Matrem eo tempore, quo conceptus, admisisse prater suum virum, etiam hominem alium, vel filium facit colore, corporis gestu esse valde similem adultero, & ejusmodi judicibus, quæ falsa esse possunt, non faciunt moralem de tua illegitimitate certitudinem. Vide hac loci disputata apud DD. Castrop. *l. 2. d. 4. n. 1.* Sanch. *Conf. l. 4. c. 2. d. 1. & 2.* Santarellus *lib. 1. Variar. quest. 4. Verrie. tr. 3. q. mor. 45. & tr. 3. q. mor. 30. in n. 1. Dec. l. 2. c. 1. §. 7. V. filius.*

8. Quid autem erit in sequenti casu? Ego claresco, gnosco, inter meum patrem, matremque interuenit impedimentum dirimens, at ignoro, an bona fide contraxerint, si id enim scirem, jam essem legitimus, ut modo dictum est. At, quia hoc ignoro, & via nulla daret veritatem expiscandi, inquit, an me legitimum esse potare possim?

9. Respondeo, cum Suar. *loc. cit. §. 4. n. 10.* Azor. *de cens. p. 7. diff. 3. dub. 10.* Bonac. *de cens. d. 7. q. 3. p. 4. apud quia nemo debet præsumere delictum ab alio fuisse commissum, idemque, ut probabilius puto, cum Bonac. loc. cit. G. Hurt. *dub. 2. de irreg. diff. 14. num. 56.* Peyra. *de irregulari Præp. l. 2. quæst. 2. c. 89. num. 106.* Coninch. *de Sac. disp. 18. dub. 12. num. 103.* Dian. *p. 4. tr. 2. ref. 59.* cum Suar. *loc. cit.* si unus tantum fateatur se mala fide contraxisse, sufficit enim tibi præsumere bonam fidem altero.*

10. Sed quid, si uterque malam fidem fateatur? Respondeo, te debere illegitimum reputare, quia nunc ex una parte possidet impedimentum, atque adeo non est casus modo n. 5. dictus, quando certum erat, esse filium ex legitimis nuptiis, & ex alia parte, bona vel mala fides est difficilis probationis, nec aliter fieri potest, nisi ab operantium dicto: Si ergo ipsi parentes dicant, ipsis in hoc erit credendum. Ita philosophus Prates *loc. cit. num. 12.*

Tempus nativitatis filii.

11. Si mulier filium pariat decimo, vel undecimo, post viri mortem, mense, præsumitur filius legitimus, immò, & talis viri filius, si nequeat supponi, nisi ex novis nuptiis legitimis esse, vel ex aliqua illicita copula fuisse natum. Ratio est, quia ex Aristotele de Nat.